

SISTEMSKO KNJIŽNIČARSTVO 2019: DISTRIBUIRANI KNJIŽNIČNI INFORMACIJSKI SUSTAVI I INTEGRIRANE USLUGE

17. prosinca 2019.

KNJIGA SAŽETAKA

Sistemsko knjižničarstvo 2019.

Distribuirani knjižnični informacijski sustavi
i integrirane usluge

17. prosinca 2019.

KNJIGA SAŽETAKA

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
Zagreb, 2019.

Nakladnik:

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Za nakladnika:

Dr. sc. Tatijana Petrić

Urednica:

Dr. sc. Dijana Machala

Grafičko oblikovanje naslovnice:

Goran Hasanec

ISBN 978-953-500-192-8

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 1050072.

Sadržaj publikacije dostupan je pod Creative Commons licencom (CC BY 3.0 HR)

Tisk i oblikovanje sloga:

Studio Moderna, Zagreb

Organizator skupa

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Predsjednica Programskog i Organizacijskog odbora

Dr. sc. Dijana Machala

Organizacijski odbor

Dr. sc. Tatijana Petrić

Dr. sc. Tinka Katić

Dr. sc. Dijana Machala

Tanja Buzina, prof.

Dr. sc. Zagorka Majstorović

Marko Orešković, dipl. inf.

Sandi Antonac, dipl. oec.

Maja Priselac, dipl. novinar

Programski odbor

Dr. sc. Dijana Machala, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Tanja Buzina, prof., Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Dr. sc. Lobel Machala, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Dr. sc. Vesna Golubović, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Dr. sc. Ana Vukacin, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Dr. sc. Marko Orešković, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Dr. sc. Tamara Krajna, Fakultet strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Zagrebu

Dr. sc. Helena Markulin, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Mr. sc. Tomislav Murati, Hrvatsko katoličko sveučilište

Višnja Novosel, prof., Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Marijana Glavica, sistemski knjižničar, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Branka Marjanović, prof., Fakultet elektrotehnike i računarstva Sveučilišta

u Zagrebu

Stručni skup „Distribuirani knjižnični informacijski sustavi i integrirane usluge“ organizira se u okviru 4. godišnje otvorene konferencije korisnika *Integriranog knjižničnog sustava Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu te knjižnica iz sustava znanosti i visokog obrazovanja Republike Hrvatske*

Stručni skup organiziran je uz potporu

Ministarstva kulture Republike Hrvatske

SADRŽAJ

UVODNIK / 7

PROGRAM / 9

POZVANA IZLAGANJA / 11

TEORIJSKI MODELI / 19

PROGRAMSKA RJEŠENJA / 29

UVODNIK

Stručni skup **Sistemsко knjižničarstvo 2019.: Distribuirani knjižnični informacijski sustavi i integrirane usluge** održava se 17. prosinca 2019. u okviru 4. godišnje otvorene konferencije korisnika Integriranoga knjižničnog sustava Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu te knjižnica iz sustava znanosti i visokog obrazovanja Republike Hrvatske.

Stručni skup ima za cilj istaknuti značaj i ulogu baštinskih ustanova u kontekstu razvoja suvremenog digitalnog društva, digitalne znanosti, nacionalne e-infrastrukture te nacionalnog kulturnog i kreativnog područja. Knjižnice, kao i druge baštinske ustanove, u okviru svoje tradicionalne uloge izravni su proizvođači metapodataka o zabilježenom znanju. Osim standardiziranih podataka o knjižničnoj analognoj ili digitalnoj građi, knjižnice u svome poslovanju prikupljaju te izrađuju autorizirane podatke o autorima, nakladnicima, sekundarnim autorstvima te drugim stvarateljima koji su uključeni u proces proizvodnje znanja. Podaci o korištenju knjižničnih zbirk i kataloga te podaci o samim korisnicima kao i njihovim navikama i modelima pretraživanja, izvor su kreiranja suvremenih knjižničnih poslovnih politika i programa kao i razvojnih programa samih matičnih institucija. Po svojim karakteristikama podaci, koje izrađuju ili prikupljaju knjižnice, posjeduju sve značajke skupova velikih podataka: veličinu koja nadilazi obradu tradicionalnim programima i alatima, brzinu izmjena samih podataka te raznovrsnost podatkovnih i metapodatkovnih formata.

Tema ovogodišnje konferencije **Sistemsко knjižničarstvo 2019.: Distribuirani knjižnični informacijski sustavi i integrirane usluge** aktualizira pitanja primjene blockchain tehnologije (tehnologije ulančanih blokova) u baštinskim ustanovama, dijeljenih informacijskih usluga te raznih vidova upravljanja e-knjigom. Konferencija se bavi i pitanjima interoperabilnosti, primjenom standarda u području informacijskih sustava, razvojem i novim mogućnostima knjižničnih formata za obradu znanja, povezanim podacima, metapodatkovnim standardima i ontologijama, razvojem i primjenom semantičke infrastrukture, kao i ponovne uporabe baštinskih podataka. Poseban naglasak ove se godine usmjeruje na promišljanja o modelima dijeljenih izvora, integriranim uslugama, o načinima suradnje u izgradnji semantičke infrastrukture, izradi strateških politika u području ponovne uporabe baštinskih podataka te o segmentu digitalne transformacije knjižnica i baštinskih ustanova.

Namjera stručnog skupa je istaknuti važnost primjene interdisciplinarnog pristupa obradi tema iz područja razvoja informacijskih sustava, upravljanja znanjem, razvoja i primjene informacijskih sustava u kontekstu baštinskih ustanova.

Konferencija je namijenjena podjednako stručnjacima praktičarima, ali i znanstvenicima iz područja knjižnične znanosti, informacijskih i komunikacijskih znanosti, informatike te drugih znanstvenih područja, a posebno se vrednuje interdisciplinarni pristup obradi tema te međudisciplinarna suradnja među predavačima.

Ovogodišnji program konferencije podijeljen je u tri cjeline. Prva cjelina donosi dva pozvana izlaganja koja pružaju znanstveni uvid u ovogodišnju temu skupa. Drugi dio namijenjen je izlaganjima u okviru promišljanja teorijskih modela te sadrži ukupno četiri izlaganja. Slijedi posljednji dio program koji je namijenjen prezentaciji primjera programske rješenja. Ovogodišnji program sadrži ukupno deset znanstveno-stručnih izlaganja.

Jednogodišnji stručni skup **Sistemsko knjižničarstvo** prepoznaće se kao jedinstveni stručni skup u području knjižnično-informacijske znanosti, koji je svojim tematskim obuhvatom u cijelosti posvećen pitanjima sistemskoga knjižničarstva u Hrvatskoj, a želja nam je održati multidisciplinarni pristup stručno-znanstvenih promišljanja o pitanjima automatizacije, informatizacije te digitalne transformacije knjižnica i drugih institucija koje baštine znanje.

Stručni skup i konferenciju korisnika organizira Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu uz potporu Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

Dr. sc. Dijana Machala, knjižničarska savjetnica
predsjednica Programske i Organizacijskog odbora

Program

17. prosinca 2019.

09:30 – 10:00 REGISTRACIJA I OTVORENJE SKUPA

POZVANA IZLAGANJA

10:00 – 10:30 **Dr. sc. Hrvoje Stančić, red. prof.**

Mogućnosti primjene *blockchain* tehnologije
u baštinskim ustanovama

10:30 – 11:00 **Doc. dr. sc. Sanda Pleslić**

Izazovi upravljanja znanjem

11:00 – 11:30 PAUZA ZA KAVU

TEORIJSKI MODELI

11:30 – 11:45 **Dr. sc. Radovan Vrana, izv. prof.**

Dostupnost istraživačkih podataka kao preduvjet
za ponavljanje istraživanja

11:45 – 12:00 **Vesna Mravunac, prof., dr. sc. Lobel Machala**

Model prikupljanja obveznog primjerka online
publikacija (e-knjiga) putem mrežnog obrasca

12:00 – 12:15 **Dr. sc. Ana Vukadin**

Implementacija *Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima* u informacijskim sustavima

12:15 – 12:30 **Dr. sc. Dijana Machala**

Distribuirani knjižnični izvori u kontekstu Hrvatskog nacionalnog skupnog kataloga

12:30 – 13:00 PAUZA ZA KAVU

PROGRAMSKA RJEŠENJA

13:00 – 13:15 Petar Lukačić, prof.

Aplikacija za pametne telefone Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica

13:15 – 13:30 Kluk Giunio, prof.

Sustav posudbe e-knjige: izazovi i perspektive na primjeru Knjižnica grada Zagreba

13:30 – 13:45 Mr. sc. Dunja Marija Gabrijel, dr. sc. Aleksandra Pikić

Knjižnična statistika i pokazatelji uspješnosti knjižnica

13:45 – 14:00 Suzana Dimovski, prof., Marina Zorić, prof.

Autorizirani predmetni podaci kao otvoreni podaci Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu

MOGUĆNOSTI PRIMJENE *BLOCKCHAIN* TEHNOLOGIJE U BAŠTINSKIM USTANOVAMA

IMPLEMENTATION POSSIBILITIES OF *BLOCKCHAIN* TECHNOLOGY IN THE HERITAGE INSTITUTIONS

Hrvoje Stančić

Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti, Filozofski fakultet Sveučilišta
u Zagrebu, Ivana Lučića 3, Zagreb, Hrvatska
hstancic@ffzg.hr

Sažetak

Ulančani blokovi (engl. *blockchain*) i tehnologija distribuirane glavne knjige (engl. *distributed ledger technology*, DLT) termini su koji se danas često spominju, no najčešće u kontekstu finansijskog poslovanja, odnosno kriptovaluta. Suprotno tome, moglo bi se reći da je *blockchain* tehnologija prava arhivska tehnologija, jer sve što se tamo zabilježi više se ne može izbrisati. Ona danas nalazi primjenu u mnogim sferama poslovanja, ali i u baštinskim institucijama. Autor se ciljano osvrće upravo na aspekt baštinskih institucija te pritom najprije razjašnjava kako *blockchain* i DLT funkcioniraju, a potom tumači mogućnosti njihove primjene. One se kreću od upravljanja dokumentima, očuvanja integriteta i neporecivosti digitalnih zapisa, stvaranja digitalnih izvornika pa sve do upravljanja i reguliranja autorskih prava. Konačno, autor daje prijedloge za povezivanje na postojeće i jednostavno dostupne *blockchain* servise i pritom savjetuje kako ostati usklađen sa zahtjevima GDPR-a.

Abstract

Blockchain and distributed ledger technology (DLT) are often mentioned today, but usually in the context of finances, i.e. cryptocurrencies. In contrast, one could argue that the blockchain technology is a real archival technology because of its append-only characteristics. Today, it finds its application in a variety of businesses as well as in the heritage institutions. The author focusses precisely on those institutions. Firstly, he explains how blockchain and DLT work. Secondly, he explains possibilities of their use in the heritage sector, e.g. in document management, for preservation of records' integrity and non-repudiation, creation of

digital originals, copyright management and regulation etc. Finally, the author proposes the connection to the available blockchain services and advises how to stay compliant with the GDPR in the process.

Ključne riječi:

blockchain, DLT, baštinske ustanove, očuvanje integriteta, autorska prava, GDPR

Keywords:

blockchain, DLT, heritage institutions, preservation of integrity, copyright, GDPR

Biografija autora

Dr. sc. Hrvoje Stančić, red. prof., redovni je profesor na Odsjeku za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu gdje predaje na preddiplomskoj, diplomskoj i doktorskoj razini studija. Koautor je "Arhivističkog rječnika. Englesko-hrvatski, hrvatsko-engleski", autor knjige "Digitalizacija", autor više od 80 znanstvenih i stručnih radova voditelj europskog istraživačkog tima na globalnom projektu InterPARES Trust (2013. – 2019.) kao i član predsjedništva Hrvatskog arhivističkog društva. U Hrvatskom zavodu za norme predsjednik je zrcalnog tehničkog odbora za razvoj norme ISO/TC 307 Ulančani blokovi i tehnologija distribuirane glavne knjige.

IZAZOVI UPRAVLJANJA ZNANJEM

CHALLENGES OF KNOWLEDGE MANAGEMENT

Sanda Pleslić

Sveučilište u Zagrebu, Fakultet elektrotehnike i računarstva,
Zavod za primjenjenu fiziku, Unska 3, 10000 Zagreb, Hrvatska
Sanda.Pleslic@fer.hr

Sažetak

Upravljanje znanjem je bila popularna fraza sredinom 90-ih godina prošlog stoljeća, ali se nije točno znalo što je upravljanje znanjem: posebna metodologija ili različiti pristupi. Nije bilo ni konsenzusa u definiranju znanja samog. Krenuvši od racionalističkog pristupa, preko pragmatičnog pristupa, koristeći razumijevanje i sociološki pristup, došlo se do zaključka da znanje izvorno dolazi iz i primjenjuje se u glavama znanaca, a sadrži i okvirna iskustva, vrijednosti, kontekstualne informacije i eksperntna mišljenja, sve kao okvir za procjenu i uključivanje novih znanje i iskustava. Piramida znanja se koristila kao model za predstavljanje strukturalnih i/ili funkcionalnih odnosa između podataka, informacija i znanja. Razumijevanje se nije moglo smatrati odvojenom razinom ili odvojenom kategorijom za sebe već poveznicom. I danas si postavljamo pitanje je li znanje nešto što ne možemo razumjeti. Još uvijek ne znamo točno kad se radi o znanju, a kad samo o šumu.

U novije vrijeme razlikujemo dva tipa znanja: eksplicitno (precizno i formalno artikulirano, jednostavno za dokumentiranje, prijenos, dijeljenje i komuniciranje, dostupnost tog znanja omogućuje njegovo korištenje kao upravljačkog alata na više načina, jednom kodirano isto eksplicitno znanje može se ponovo koristiti da bi se riješilo mnogo sličnih tipova problema ili da bi se upoznali ljudi s vrijednim znanjem koje oni sami mogu koristiti, stečeno kroz formalno školovanje ili kroz strukturirani studij) i iskustveno (podsvjesno shvaćeno ili primijenjeno, osobno, specifično zbog konteksta i stoga teško za artikulaciju, razvijeno iz neposredne akcije/djelovanja ili iskustva, nešto što se dijeli kroz konverzaciju, nije dostupno u formi teksta; uključuje nematerijalne faktore ugrađene u osobna vjerovanja, iskustva i vrijednosti, automatsko, traži malo ili nimalo vremena i razmišljanja). SECI je jedan od najpoznatijih modela procesa stvaranja znanja u kojem se transformiraju iskustvena znanja u forme koje su više eksplicitne prirode.

Znanjem kao najvažnijim resursom u organizaciji treba se upravljati na odgovarajući način i vrlo pažljivo. Upravljanje znanjem kao hibridna disciplina, koja nije ni umjetnost, a ni znanost, nalazi se funkcionalno u presjeku 3 područja: ljudi, procesa i tehnologija. Tehnologija treba biti standardna i pouzdana da bi omogućila dijeljenje znanja što u ovom trenutku nije teško postići. Procesi upravljanja znanjem moraju biti dobro definirani da bi se pojednostavilo stvaranje, dijeljenje i korištenje znanja. Ljudi predstavljaju najvažniji element jer su oni ti koji stvaraju novo znanje, dijele ga unutar organizacije i koriste da bi izvedba ili proizvod na kraju bili vrhunski. Upravljanje znanjem nije pokušaj uhvata svih najboljih praksi i znanja koja ljudi posjeduju, i spremanja u formi repozitorija u računalnom sustavu nadajući se da će nam jednog dana, u nekoj situaciji koristiti. Dobro upravljanje znanjem radi na tome kako isporučiti pravo znanje na pravo mjesto u pravom trenutku. Pravo znanje je znanje koje trebamo da bismo završili neki posao, ili isporučili najbolju izvedbu ili najbolji proizvod. Metafora tronošca u upravljanju znanjem pokazuje da su sva tri područja važna i izostankom bilo kojeg dolazi do nestabilnosti u aktivnostima upravljanju znanjem i ne može se osigurati pozitivan ishod. Kako znanje obično klasificiramo kao eksplisitno i iskustveno znanje, očito je da nećemo istodobno upravljati jednim ili drugim, ili oba na isti način. Možda najveći izazov u upravljanju znanjem je dijeljenje znanja. Premda je znanje moć, ako ga se podijeli s drugima, neće ga se manje posjedovati. Dijeljenje znanja treba biti prirodni proces koji ne bi trebao zahtijevati pretjerani napor, a od kojeg bi na kraju svi imali koristi – i oni koji primaju znanje i oni koji dijele svoje znanje. One koji omogućavaju i one koji onemogućavaju dijeljenje znanja i upravljanje znanjem u isto vrijeme ne treba razdvajati već povezivati radeći istodobno na organizacijskoj kulturi i individualnom ponašanju. Razviti okolinu za što uspješnije upravljanje znanjem nije jednostavno, ali ako se ništa ne mijenja, onda upravljanje znanjem nema utjecaja na ono što se radi u organizaciji.

Abstract

Knowledge management was a popular phrase in the mid-1990s, but it was not known exactly what knowledge management was: a specific methodology or different approaches. There was no consensus in defining knowledge. Starting from a rationalist approach, through a pragmatic approach, using understanding and a sociological approach, it was concluded that knowledge originally comes from and is applied in heads of people, and contains experiences, values, contextual information and expert opinions, all as a framework for assessment and incorporating new knowledge and experiences. The knowledge pyramid was used as a model to represent the structural and/or functional relationships between data, information and knowledge. Understanding could not be

considered as a separate level or a separate category for itself but as a link. Even today, we ask ourselves whether knowledge is something we cannot understand. We still don't know exactly when something comes from a knowledge or from a noise.

More recently, we distinguish two types of knowledge: explicit (precise and formally articulated, easy to document, transfer, share and communicate, the availability of that knowledge enables it to be used as a management tool in many ways, once coded the same explicit knowledge can be reused to solve many similar types of problems or to introduce people to valuable knowledge that they can use themselves, acquired through formal education or through structured study) and tacit (subconsciously understood or applied, personal, context-specific and therefore difficult to articulate, developed from immediate actions/doing or experiences, something shared through conversation is not available in text form; it includes intangible factors embedded in personal beliefs, experiences and values). SECI is one of the most famous models of the knowledge creation process in which tacit knowledge is transformed into forms that are more explicit in nature.

Knowledge as the most important resource in an organization should be managed appropriately and very carefully. Knowledge management as a hybrid discipline, which is neither art nor science, is functionally in the cross section of 3 areas: people, processes and technology. Technology should be standard and reliable to enable knowledge sharing, which is not difficult to achieve at this time. Knowledge management processes must be well defined to facilitate the creation, sharing and use of knowledge. People are the most important element because they create new knowledge, share it within the organization, and use it to make the performance or product superior. Knowledge management is not an attempt to capture all the best practices and knowledge that people possess and save it in the form of a repository in a computer system, hoping that one day, in some situation, it will benefit us. Good knowledge management works on delivering the right knowledge to the right place at the right time. The right knowledge is the knowledge we need to finish some job or deliver the best performance or best product. The metaphor of the tripod in knowledge management shows that all three areas are important and in the absence of any instability occurs in knowledge management activities and a positive outcome cannot be ensured. As we usually classify knowledge as explicit and tacit knowledge, it is obvious that we will not manage one or the other, or both, at the same time. Perhaps the biggest challenge in knowledge management is knowledge sharing. Although knowledge is power, if it is shared with others, it will not be possessed less. Knowledge sharing should be a natural process that should not require excessive effort, and at the end everyone will

benefit - both those who receive knowledge and those who share their knowledge. Those who enable and those who disable knowledge sharing and knowledge management at the same time should not be separated but connected, working simultaneously on organizational culture and individual behavior. Developing an environment for successful knowledge management is not easy, but if nothing changes, then knowledge management has no impact on what is being done in the organization.

Ključne riječi:

Iskustveno znanje, eksplicitno znanje, upravljanje znanjem, organizacijska kultura, dijeljenje znanja.

Keywords:

Tacit knowledge, explicit knowledge, knowledge management, organizational culture, knowledge sharing.

Biografija autora

Dr. sc. Sandra Pleslić, doc., je diplomirala, magistrirala i doktorirala u području prirodnih znanosti, polje fizika, na Sveučilištu u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet. Od 1996. godine zaposlena je na Sveučilištu u Zagrebu, Fakultet elektrotehnike i računarstva (FER), Zavod za primijenjenu fiziku (ZPF), gdje je trenutačno docent i predaje Fiziku, Osnove nuklearne fizike i Osnove fizike plazme. Od 2014. godine predaje fiziku na Vojnim studijima Sveučilišta u Zagrebu. 1994. godine počinje raditi kao stalni vanjski suradnik pri Ministarstvu gospodarstva, a kasnije Državnog zavoda za radiološku i nuklearnu sigurnost, na poslovima vezanim uz Međunarodnu agenciju za atomsku energiju (IAEA) u Beču, Austrija. Aktivnosti uključuju obradu informacija za Međunarodni sustav nuklearnih informacija (INIS), a par godina kasnije i upravljanje nuklearnim znanjem pri IAEA. U više navrata je predavala i bila mentor u Međunarodnoj školi upravljanja nuklearnim znanjem u Međunarodnom centru za teorijsku fiziku Abdus Salam (ICTP) u Trstu, Italija. Bila je član međunarodnog tima pri IAEA za sastavljanje kurikuluma za kollegij Upravljanje nuklearnim znanjem. Prije desetak godina uvela je na diplomskom studiju FER-a novi kolegij „Uvod u upravljanje znanjem“ te napisala elektroničku skriptu za studente koja je dostupna online. Predmet se predaje paralelno na hrvatskom i engleskom jeziku ovisno o potrebama. Član je znanstveno-uredivačkog odbora međunarodnog časopisa International Journal of Nuclear Knowledge Management (IJNKM). Sudjelovala je u 3 međunarodna projekta pri IAEA iz područja upravljanja nuklearnim znanjem i razvoja ljudskih resursa: Improving Educational and Training Capabilities in Nuclear Science and Application IAEA TC Project RER0028, Strengthening Capabilities for Nuclear Knowledge Preservation IAEA TC Project RER0030, Enhancing Capacity Building

Activities in the European Nuclear and Radiation Safety Organizations for the Safe Operation of Facilities IAEA TC Project RER0043. Objavila je preko 30 radova u časopisima i na konferencijama iz područja upravljanja znanjem. Aktivno se služi engleskim jezikom, pasivno njemačkim i francuskim.

Literatura

- Collison, C.; Parcell, G. Learning to Fly – Practical knowledge management from some of the world's leading learning organizations. Oxford : Capstone Publishing, 2005.
- Firestone, J. M.; Mc Elroy, M. W. Key Issues in the New Knowledge Management, Burlington : KMCI Press, 2003.
- International Atomic Energy Agency. Managing Nuclear Knowledge, a Pocket Guide. Vienna : IAEA, 2014.
- Pleslić, Sanda. Uvod u upravljanje znanjem. [citirano: 2019-12-14]. Dostupno na: <https://www.fer.unizg.hr/predmet/uuuz>

DOSTUPNOST ISTRAŽIVAČKIH PODATAKA KAO PREDUVJET ZA PONAVLJANJE ISTRAŽIVANJA

RESEARCH DATA AVAILABILITY AS A PREREQUISITE FOR RESEARCH REPRODUCIBILITY

Radovan Vrana

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu,
Ivana Lučića 3, Zagreb, Hrvatska
rvrana@ffzg.hr

Sažetak

Mogućnosti ponavljanja nekog znanstvenog istraživanja često je povezana s mogućnosti pristupa podacima provedenim istraživanjima. „Pristup podacima je kritično svojstvo učinkovitog, naprednog i na kraju samoispravljajućeg znanstvenog ekosustava, a podaci znanstvenih istraživanja obično su nedostupni“ (Hardwicke et. al, 2018.). Dva su glavna razloga zbog kojih se apelira na znanstvenike i sve koji se bave istraživanjima: dostupnost i mogućnost ponovne upotrebe podataka znanstvenih istraživanja. U posljednje vrijeme veliki svjetski izdavači na svojim Web stranicama u uputama autorima znanstvenih radova preporučuju da uz rukopis rada, ali i konačnu verziju znanstvenog rada, uključe i podatke na temelju kojih je taj rad nastao. Stoga će ovo izlaganje istaknuti potrebu za javnom dostupnosti podataka znanstvenih istraživanja i prikazati primjere velikih svjetskih izdavača i njihovih uputa autorima kako spomenute podatke učiniti dostupnima.

Abstract

Possiblity of reproduciblity of research is often connected with access to research data. „Access to data is a critical feature of an efficient, progressive and ultimately self-correcting scientific ecosystem and research data are typically not available“ (Hardwicke et. al, 2018.). There are two main reasons for scientists and other people doing research to make access to research data possible: availability and possibility of the data reuse. As of lately big publishers in their guidelines to authors

recommend that research manuscripts and final published version of research papers are accompanied by research data.

This presentation will point out the need for public availability of research data and present examples of big publishers and their author guidelines about how to make research data available.

Ključne riječi:

Podaci znanstvenih istraživanja, otvorena znanost

Keywords:

Research data, open science

Biografija autora

Dr. sc. Radovan Vrana, izv. prof., izvanredni je profesor na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Područja njegovog interesa uključuju otvorenu znanost, otvorene podatke i otvoreni pristup o kojima je objavio više radova.

Literatura

Hardwicke, Tom E. et al. Data Availability, Reusability, and Analytic Reproducibility : Evaluating the Impact of a Mandatory Open Data Policy at the Journal Cognition. // Royal Society Open Science 5(2018), 180448. DOI: <https://doi.org/10.1098/rsos.180448>

MODEL PRIKUPLJANJA OBVEZNOG PRIMJERKA ONLINE PUBLIKACIJA (E-KNJIGA) PUTEM MREŽNOG OBRASCA

A MODEL FOR GATHERING OF ONLINE PUBLICATIONS' (E-BOOKS') LEGAL DEPOSIT COPIES USING ONLINE FORMS

Vesna Mravunac¹, Lobel Machala²

^{1,2} Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu,
Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb, Hrvatska

¹vmravunac@nsk.hr; ²lmachala@nsk.hr

Sažetak

Temeljem Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti (NN 17/19) Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu ima zakonsku obvezu prikupljanja i čuvanja obveznog primjerka online publikacija (e-knjige, e-serijske publikacije, mrežne stranice i dr.). U cilju ispunjenja zakonske obveze neophodno je ostvariti suradnju između Knjižnice i nakladnika. Razmatran je model prikupljanja obveznog primjerka online publikacija putem mrežnog obrasca, a prijedlog modela temelji se na dosadašnjem pozitivnom iskustvu upotrebe mrežnog obrasca za izradu CIP zapisa. Sustav za prikupljanje obveznog primjerka e-knjige putem online obrasca nakladnicima osigurava brz i jednostavan način dostave obveznog primjerka te zaštitu i njegovo kontrolirano korištenje. Prednosti koje Knjižnica nalazi u toj sinergiji su skraćivanje vremena za izradu metapodataka o online publikacijama, prikupljanje informacija o hrvatskim nakladnicima online izdanja, stvaranje baze online publikacija (e-knjiga) te pružanje usluge pristupa online publikacijama korisnicima sukladno propisanim uvjetima korištenja.

Abstract

According the the new Library Law (NN 17/19) the National and University Library in Zagreb has the legal obligation of gathering and preserving of legal deposit copies of online publications (e-books, e-journals, e-newspapers, web pages, etc.). In order to fulfil this task, it is essential that close cooperation be formed between the National and University Library and publishers. A new model for the gathering of online publications' (e-books') legal deposit copies using online forms is discussed. This model is based on the up-to-now positive experience of online form application for CIP record production. In such a way, a quick

and simple method of legal deposit copies' delivery would be offered to publishers, guaranteeing them in the same time both safety and supervision of the access to their publications. The proposed synergy would be of great help to the National and University Library in fulfilling a number of its tasks: preparing controlled sets of metadata about online publications, gathering of information about Croatian online publishers, creating online publications' (e-books') database, and offering its users the access to online publications.

Ključne riječi:

Obvezni primjerak, e-knjiga, mrežni obrazac, metapodaci, online publikacije

Keywords:

Legal deposit, e-book, online form, metadata, online publications

Biografije autora

Dr. sc. Lobel Machala, knjižničarski savjetnik, doktorirao je 2012. godine na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu na temu "Nacionalne bibliografije na mreži: model Hrvatske nacionalne bibliografije knjiga". Od 2000. godine radi u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu kao rukovoditelja Odjela Bibliografsko središte i glavni urednik Hrvatskih nacionalnih bibliografija. Aktivni je član Hrvatskog knjižničarskog društva i član IFLA-ine Sekcije za nacionalne bibliografije.

Vesna Mravunac, prof. diplomirala je 2008. godine na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu te stekla zvanje profesora hrvatskog jezika i književnosti te profesora povijesti, a 2009. godine i zvanje diplomiранog knjižničara. Trenutno radi u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu na Odjelu bibliografskog središta.

Literatura

Ausführliche Anleitung für die Ablieferung von monografischen Netzpublikationen, Hochschulprüfungsarbeiten und Noten über das Webformular 2016. [citirano: 2019-12-5]. Dostupno na: https://www.dnb.de/SharedDocs/Downloads/DE/Professionell/Netzpublikationen/npMonoNotenHssAusf.pdf?__blob=publicationFile&v=4

British Library. How to deposit your digital publications. [citirano: 2019-12-4]. Dostupno na: <https://www.bl.uk/help/how-to-deposit-your-digital-publications>

CIP obrazac. [citirano: 2019-12-5]. Dostupno na: <http://cip.nsk.hr/obrazac/> Deutsche Nationalbibliothek, Sammlung unkörperlicher Mediewerke. [citirano: 2019-12-05]. Dostupno na: https://www.dnb.de/DE/Professionell/Sammeln/Unkoerperliche_Medienwerke/unkoerperliche_medienwerke_node.html#doc210120bodyText2

Digital Legal Deposit. An IPA Special Report. 2014. [citirano: 2019-12-05]. Dostupno na: <https://www.internationalpublishers.org/images/news/2014/digital-legal-deposit-2014.pdf>

- Gooding, P.; M. Terras; L. Berube. Towards user-centric evaluation of UK non-print legal deposit : a digital library futures white paper. 2019 [citirano: 2019-12-05]. Dostupno na: <http://elegaldeposit.org/documents/18208810/0/DLF+White+Paper/c774b0aa-4272-446a-1fad-b56ccb047361>
- IFLA eLending Background Paper. IFLA, 2014. [citirano: 2019-11-14]. Dostupno na: <https://www.ifla.org/files/assets/hq/topics/e-lending/documents/ifla-e-lending-background-paper-aug-2014-rev.pdf>
- Joint Collecting Framework for UK Legal Deposit, 2015-2020. [citirano: 2019-12-03]. Dostupno na: <https://www.bl.uk/britishlibrary/~/media/bl/global/legal%20deposit/joint-collecting-framework-for-uk-legal-deposit.pdf?la=en>
- Library of Congress. Digital legal deposit, Germany. [citirano: 2019-12-03]. Dostupno na: <https://www.loc.gov/law/help/digital-legal-deposit/germany.php>
- Library of Congress, Digital legal deposit, United Kingdom. [citirano: 2019-12-15]. Dostupno na: <https://www.loc.gov/law/help/digital-legal-deposit/germany.php>
- Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. CIP ured. [citirano: 2019-11-03]. Dostupno na: <http://www.nsk.hr/cip/>
- Publisher submissions portal. [citirano: 2019-11-03]. Dostupno na: <https://www.youtube.com/watch?v=Er3cbIRYrwY&feature=youtu.be>
- Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti. Narodne novine, 17(2019). [citirano: 2019-12-05]. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_02_17_356.html

IMPLEMENTACIJA PRAVILNIKA ZA OPIS I PRISTUP GRAĐI U KNJIŽNICAMA, ARHIVIMA I MUZEJIMA U INFORMACIJSKIM SUSTAVIMA

IMPLEMENTATION OF THE CATALOGUING CODE RULES FOR DESCRIPTION AND ACCESS TO RESOURCES IN LIBRARIES, ARCHIVES AND MUSEUMS IN LIBRARY INFORMATION SYSTEMS

Ana Vukadin

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu,
Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb, Hrvatska
avukadin@nsk.hr

Sažetak

U izlaganju se analiziraju postojeće i buduće mogućnosti implementacije Pravilnika za opis i pristup gradi u knjižnicama, arhivima i muzejima (KAM) u knjižničnim informacijskim sustavima. KAM je standard za sadržaj podataka koji propisuje izvore, odabir i način navođenja podataka o gradi, ali ne i njihov redoslijed, prikaz, način kodiranja ili strukturu zapisa. Stoga se može primjenjivati u različitim informacijskim sustavima, iako je ponajprije razvijen za okruženje povezanih podataka. U izlaganju se predstavlja rad na pridruživanju elemenata pravilnika KAM i elemenata standarda i formata za opis koji se trenutno koriste ili se planiraju koristiti u informacijskim sustavima baštinskih ustanova u Hrvatskoj: Spectrum, ISAD(G), ISAAR(CPF), ISBD, MARC21, UNIMARC itd. Daju se preporuke za pripremu implementacije, posebice s obzirom na moguće poteškoće koje proizlaze iz korištenja različitih formata i sustava. Raspravlja se o mogućnostima objave pravilnika kao imenskog prostora (engl. *namespace*) i implementaciji kroz aplikacijske profile.

Abstract

The presentation analyzes existing and future possibilities for implementation of the cataloguing code Rules for Description and Access to Resources in Libraries, Archives and Museums (Pravilnik za opis i pristup gradi u knjižnicama, arhivima i muzejima, KAM) in library information systems. KAM is a data content standard with instructions for recording data about resources, including sources of data, choice of data to be recorded, and the way of recording. It does not prescribe any particular encoding system, order of data within the record, or way of

presenting data to users, therefore it can be used in different information systems. However, it has been developed primarily for a linked data environment. The presentation discusses the work on mapping the KAM data elements to elements from the standards and data formats which are currently in use or are intended to be used in heritage institutions in Croatia, e.g. Spectrum, ISAD(G), ISAAR(CPF), ISBD, MARC 21, UNIMARC, etc. It gives recommendations for initial phases of implementation, especially regarding possible difficulties that result from use of different information systems and encoding formats. It also discusses possibilities of publishing KAM namespace and implementing it through application profiles.

Ključne riječi:

Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima

Keywords:

Rules for Description and Access to Resources in Libraries, Archives and Museums

Biografija autora

Dr. sc. Ana Vukadin stručna je suradnica za normizaciju u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Područje njezinog interesa uključuje bibliografske konceptualne modele, standarde metapodataka i normativni nadzor. Objavila je više radova u domaćim i međunarodnim časopisima i zbornicima te izlagala na stručnim i znanstvenim skupovima. Urednica je Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima. Članica je Komisije za predmetno označivanje i klasifikaciju i Radne grupe za normizaciju Hrvatskoga knjižničarskog društva te IFLA-ine Sekcije za katalogizaciju, Grupe za pregled bibliografskih konceptualnih modela (BCM Review Group) i Tehničkog pododbora za povezane podatke Odbora za standarde (LIDATEC).

Literatura

Heery, Rachel; Patel, Manjula. Application profiles : mixing and matching metadata schemas. // Ariadne 25(2000). [citirano: 2019-12-03]. Dostupno na: <http://www.ariadne.ac.uk/issue25/app-profiles/>

Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima. [citirano: 2019-12-03]. Dostupno na: <http://pravilnik.kam.hr>

Willer, Mirna; Dunsire, Gordon. Bibliographic information organization in the semantic web. Oxford : Chandos, 2013.

DISTRIBUIRANI KNJIŽNIČNI IZVORI U KONTEKSTU HRVATSKOG NACIONALNOG SKUPNOG KATALOGA

DISTRIBUTED LIBRARY RESOURCES IN THE CONTEXT OF THE CROATIAN NATIONAL SHARED CATALOGUE

Dijana Machala

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu,
Hrvatske bratske zajednice 4, 10000 Zagreb, Hrvatska
dmachala@nsk.hr

Sažetak

Tijekom 2019. godine Integrirani knjižnični sustav Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu te visokoškolskih i specijalnih knjižnica Republike Hrvatske, koji se temelji na knjižničnom programu *Aleph*, nadograđen je s dva nova programska modula: Modul ispitne literature te Modul integrirane međuknjiznične posudbe. Izlaganje ima za cilj prikazati model upravljanja distribuiranim knjižničnim izvorima.

Abstract

During 2019 Integrated library system of National and University Library and academic libraries in Croatia, that is based on library program Aleph, has been upgraded with two new program modules: *Course Reading and Reserve* and *Integrated Interlibrary Loan*. The aim of the presentation is to present the model of the management of the distributed library resources.

Ključne riječi:

Distribuirani knjižnični izvori, upravljanje, integrirani knjižnični sustav

Keywords:

Distributed library resources, management, integrated library system

Biografija autora

Dr. sc. Dijana Machala, knjižničarska je savjetnica te znanstvena suradnica u Hrvatskom zavodu za knjižničarstvo Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Diplomirala je francuski jezik i književnost te

informatologiju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Na istom fakultetu doktorirala je 2014. godine u području informacijskih i komunikacijskih znanosti. Suradnica je na dva znanstvena projekta Hrvatske zaklade za znanost: *Cjeloživotno učenje knjižničara: ishodi učenja i fleksibilnost* te projekta *Biblion: hrvatsko knjižničarsko nazivlje* projekta izgradnja hrvatskog strukovnog nazivlja STRUNA-09-2017. Autorica je jedne samostalne te više koautorskih knjiga te autorica više od 30 znanstvenih i stručnih radova.

APLIKACIJA ZA PAMETNE TELEFONE KNJIŽNICE I ČITAONICE „FRAN GALOVIĆ“ KOPRIVNICA

SMARTPHONE APPLICATION OF PUBLIC LIBRARY „FRAN GALOVIC“ KOPRIVNICA

Petar Lukačić

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica,
Zrinski trg 6, Koprivnica, Hrvatska
petar@knjiznica-koprivnica.hr

Sažetak

U posljednjih desetak godina rapidni razvoj digitalnih tehnologija najbolje se oslikava u činjenici da se pretraživanje informacija i vidljivost na svim razinama seli na personalizirane mobilne uređaje te da broj korisnika i samih uređaja raste. Digitalne tehnologije mijenjaju i nadograđuju način na koji komuniciramo, poslujemo, učimo, predajemo, zabavljamo se i donosimo odluke – mobilni uređaji ulaze u našu svakodnevnicu. Proučavajući statistiku posjećenosti internetske stranice Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica uočen je kontinuirani rast pristupa stranici s mobilnih uređaja koji je u 2018. godini iznosio 42,87 % (35,10 % Android platforma i 7,77 % iOS platforma). Zbog toga, ali i svijesti da jedan dio svog poslovanja knjižnica treba uskladiti s modernim digitalnim trendovima poslovanja knjižničari koriste moderne tehnologije kako bi ostavili svoj digitalni trag te svakodnevno koriste tehnologiju za upredjene svog poslovanja. Zbog te potrebe nastala je nativna aplikacija „Knjižnica Fran Galović“ za pametne telefone utemeljena na inozemnim iskustvima i dobrim praksama knjižnica koje su takve aplikacije već uvelike u svoje redovno poslovanje. Mogućnosti aplikacije u ovom su trenu rudimentarne i odnose se na pretraživanje e-kataloga, pregled događanja u knjižnici, digitalna iskaznica, formulari (produženje, rezervacija, općeniti upit ili traženje literature za seminarski rad), česta pitanja, kontakt podaci i poveznice na društvene mreže.

Abstract

For the last ten years, the rapid development of digital technologies has been best reflected through the fact that retrieval and visibility of information, on all levels, is moving to personalized mobile devices and

that the number of users and devices themselves is growing. Digital technologies are changing and upgrading the way we communicate, do business, learn, teach, entertain and make decisions - mobile devices are entering our daily lives. After studying the website traffic of Public library "Fran Galović" Koprivnica, we noticed a continuous increase in access to the website from mobile devices, which in 2018 amounted to 42.87 % (35.10 % Android platform and 7.77 % iOS platform). Because of that, but also because the librarians are aware that one part of their business needs to align with modern digital trends. Librarians use modern technology to leave their digital footprint and use technology every day to improve their business. Because of this need, the native Fran Galović Library application for smartphones was created, based on foreign experiences and good practices of libraries that have already introduced such applications into their regular business operations. The possibilities of the application, at this moment, are rudimentary and offer e-catalog search, library events overview, digital library card, different forms (extension of return date, reservation, general inquiry or literature search for seminar work), FAQs, contact information and links to social networks.

Ključne riječi:

Narodna knjižnica, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica, aplikacija za pametne telefone

Keywords:

Public library, Public library Fran Galović Koprivnica, smartphone application

Biografija autora

Petar Lukačić, prof., viši je knjižničar, profesor povijesti i pedagogije. Od 2009. godine zaposlen u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica kao voditelj Odjela za odrasle. Glavno područje interesa mu je rad s odraslim korisnicima, elektronička knjiga te rad na društvenim mrežama i primjeni novih tehnologija u knjižnici. Aktivno sudjeluje u programima i projektima za odrasle u vlastitoj ustanovi. Jedan je od pokretača TEDxKoprivnicaLibrary konferencija. Administrator je i pokretač prisutnosti knjižnice na društvenim mrežama i glavni urednik mrežne stranice knjižnice. Dobitnik Nagrade „Eva Verona“ (2016.).

Literatura

Lee Ballard, T.; A. Blaine. A library in the palm of your hand. // New Library World 114, 5/6(2013), 251-258. [citirano: 2019-12-03]. Dostupno na: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/03074801311326876/full/html>

Kerr, A.; D. Pennington. Public library mobile apps in Scotland : views from the local authorities and the public. // Library Hi Tech 36, 2(2018), 237-251. [citirano: 2019-

- 12-05]. Dostupno na: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/LHT-05-2017-0091/full.html>
- Mansouri, A.; N. Soleymani Asl. Assessing mobile application components in providing library services. // The Electronic Library 37, 1(2019), 49-66. [citrano: 2019-11-21]. Dostupno na: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/EL-10-2018-0204/full.html>
- Shonhe, L.; P. Jain. Information dissemination in the 21st century : the use of mobile technologies. U: Mnjama, N., P. Jain (Ed.), Information and Knowledge for Competitiveness, 2017. Str. 425-447. [citrano: 2019-11-21]. Dostupno na: https://www.researchgate.net/publication/328292638_Information_Dissemination_in_The_21st_Century_The_Use_of_Mobile_Technologies

SUSTAV POSUDBE E-KNJIGE: IZAZOVI I PERSPEKTIVE NA PRIMJERU KNJIŽNICA GRADA ZAGREBA

THE E-BOOK LENDING SYSTEM CHALLENGES AND PERSPECTIVES ON THE EXAMPLE OF ZAGREB CITY LIBRARIES

Kluk Giunio

Knjižnice grada Zagreba,
Trg Ante Sarčevića 6, Zagreb, Hrvatska
kluk.giunio@kgz.hr

Sažetak

Elektronička knjiga stvarnost je koja se u Knjižnicama grada Zagreba, koje su uvijek pratile i prihvácale tehnološki razvoj na polju medija za objavljivanje sadržaja, više nije mogla ignorirati. Neka istraživanja pokazuju da čitatelji koji čitaju putem e-čitača, pametnih telefona, tableta ili standardnih odnosno prijenosnih računala čitaju više od onih koji čitaju isključivo tiskanu građu, a što je u skladu s ranijim istraživanjima čitateljskih navika. Brojni su primjeri i u narodnim knjižnicama u svijetu koji govore u prilog porasta interesa za e-knjigu, pa tako bilježimo i po-većanje upita članova Knjižnica grada Zagreba.

Projektom e-knjige Knjižnice grada Zagreba prate trendove suvremenog knjižničarstva, ali i nastavljaju s ostvarivanjem temeljnih ciljeva hrvatskih narodnih knjižnica propisanih Zakonom o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti, Standardima za narodne knjižnice, kao i relevantnim međunarodnim dokumentima: nesmetan pristup svim vrstama znanja i obavijesti, premošćivanje digitalnog i socijalnog jaza kroz načelo jednakosti pristupa svima, uvrštavanje u građu svih odgovarajućih vrsta nositelja obavijesti i suvremene tehnologije i ostalim. Projekt e-knjige Knjižnice grada Zagreba u skladu je i s Nacionalnom strategijom za poticanje čitanja čiji akcijski plan provedbe uključuje dostupnost i vidljivost e-knjiga kao i razvoj knjižnične infrastrukture za posudbu e-knjige. Cilj projekta e-knjiga u Knjižnicama grada Zagreba je izgraditi suvremenu platformu za posudbu e-knjige povezanu s knjižničnim programom nužnim za upravljanje digitalnim sadržajem u epub formatu.

Radna grupa projekta e-knjiga sastavljena od stručnih djelatnika Knjižnica grada Zagreba osmisnila je i kreirala cijeli proces implementacije modula za nabavu e-knjige, izrade smjernica za izgradnju e-zbirki (selekcija, nabava i stručna obrada građe), izrade odgovarajućeg

korisničkog sučelja za posudbu i čitanje e-knjige na raznim elektroničkim uređajima kao i informacijske i marketinške aktivnosti vezane uz promociju e-knjige. Ovo izlaganje prikazat će sve faze provedbe projekta e-knjiga u Knjižnicama grada Zagreba, te put e-knjige od njene nabave do korisničke posudbe.

Abstract

Zagreb City Libraries always followed and accepted technological development in the field of media for publishing content and therefore the ebook, which became reality, can not longer be ignored. Some researches shows that people with e-readers, smartphones, tablets, or their standard / laptop computers are reading more than readers who read only printed materials, which is in line with earlier data from the reader's habits. Among the numerous examples of public libraries around the world that shows the growing interest in the ebook, we in Zagreb City Libraries are also recording an increase in the queries from our patrons. Besides following trends of the modern libraries, ebook project in Zagreb City Libraries wishes to pursue the fundamental goals of Croatian public libraries. These goals are set by the Library Act, Public Library Standards, and relevant international documents: unobstructed access to all types of knowledge and information, bridging digital and social gap through the principle of equality of access to all, inclusion of all appropriate types of information bearers and modern technology etc. The ebook project in the Zagreb City Libraries fully follows the guidelines of National Reading Support Strategy whose implementation action plan includes accessibility and visibility of e-books as well as development of library infrastructure for borrowing ebooks. The ebook project in the Zagreb City Libraries aims to provide the ebook lending platform linked to library program necessary to manage digital content in epub format.

A ebook project working group made up of professional staff of the Zagreb City Libraries created the entire process of implementation of the ebook acquisition module, creation of guidelines for building the ebook collection (acquisition and management of ebooks), creating an appropriate user interface for lending and reading ebooks on various electronic devices, as well as information and marketing activities related to ebook promotion. This presentation will demonstrate all stages of ebook project development, from ebook acquisition to the moment it is placed on loan for patrons of Zagreb City Libraries.

Ključne riječi:

Nabava e-knjiga, rad s e-knjigama, korisničko sučelje za e-knjige, posudba e-knjiga u knjižnici

Keywords:

E-book acquisition; e-book management; e-book user interface; lending ebooks in library

Biografija autora

Kluk Giunio, prof., diplomirani knjižničar, diplomirao je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Zaposlen u Gradskoj knjižnici od 1987. godine; od 1993. godine koordinator informativno-posudbenog odjela Gradske knjižnice; od 1994. koordinator Odjela za informatizaciju Gradske knjižnice; od 2000. godine Pomoćnik ravnateljice za informatizaciju Knjižnica grada Zagreba. Voditelj je projekta ZAKI, u sklopu kojega je izrađena integrirana programska podrška za rad knjižnice i za umrežavanje knjižnica u veće sustave (mreža knjižnica ZAKI sustava obuhvaća preko 300 knjižnica širom Hrvatske). Član Komisije za informacijske tehnologije HKD-a od 1998. godine (predsjednik od 2002. do 2006.) te član Radne grupe za javno zagovaranje HKD-a od 2006. do 2012. godine. Sudjelovao na brojnim domaćim i međunarodnim stručnim skupovima, konferencijama i radionicama.

KNJIŽNIČNA STATISTIKA I POKAZATELJI USPJEŠNOSTI KNJIŽNICA

LIBRARY STATISTICS AND LIBRARY PERFORMANCE INDICATORS

Dunja Marija Gabriel¹, Aleksandra Pikić²

^{1,2} Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu,
Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb, Hrvatska

¹dgabriel@nsk.hr; ²apikic@nsk.hr

Sažetak

Knjižnice imaju zakonsku obavezu prikupljati i obrađivati statističke podatke o svom poslovanju i dostavljati ih *Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu*. Kao središnja matična knjižnica u Republici Hrvatskoj, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu ima zakonsku obvezu prikupljati i obrađivati statističke podatke o poslovanju knjižnica. Stoga je osmišljen suvremeni način prikupljanja statističkih podataka i izrađen je online Sustav jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica. Sustav se temelji na normama HRN ISO 2789:2014 (Međunarodna knjižnična statistika) i HRN ISO 11620:2014 (Pokazatelji učinka knjižnice). Sustav obuhvaća 13 zajedničkih pokazatelja uspješnosti za sve vrste knjižnica i statističke podatke koji služe za izračun pokazatelja iz prve faze izgradnje sustava te statističke podatke specifične za pojedine vrste knjižnica iz druge faze izgradnje sustava. Prikupljanje i obrada statističkih podataka u elektroničkom obliku vodi stvaranju jedinstvene i javno dostupne baze statističkih podataka za sve vrste knjižnica, a prikaz obrađenih podataka dostupan je na jedinstvenom sučelju za prikaz podataka (<http://hk.nsk.hr>) te na Portalu matične djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj pri Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu (<http://maticna.nsk.hr>).

Abstract

Libraries have a legal obligation to collect and process statistical data describing their performance and to submit them to the National and University Library in Zagreb. The National and University Library in Zagreb, as the central library in the Republic of Croatia, has a legal obligation to collect library statistics and process library performance

data. Therefore it has developed a modern system of collecting statistical data in the form of online System of Unique Library Performance Electronic Statistical Data Collecting. The System is based on the standards HRN ISO 2789:2014 (International Library Statistics) and HRN ISO 11620:2014 (Library Performance Indicators). The System includes 13 common performance indicators for all the library types and statistical data used to calculate performance indicators from the first phase of system development, and statistical data specific to each library type from the second phase of system development. The collection and processing of statistics in electronic form leads to development of a unique and publicly accessible database of statistical data for all library types. In addition, the display of the processed data is available at the unique interface for displaying data (<http://hk.nsk.hr>) and on the Portal of Libraries Development Service in the Republic of Croatia at National and University Library in Zagreb (<http://maticna.nsk.hr>).

Ključne riječi:

Knjižnična statistika, pokazatelji uspješnosti knjižnica, Sustav jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica, Portal matične djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj

Keywords:

Library statistics, library performance indicators, System of Unique Library Performance Electronic Statistical Data Collecting, Portal of Libraries Development Service in the Republic of Croatia

Biografija autora

Mr. sc. Dunja Marija Gabriel, knjižničarska je savjetnica za narodne knjižnice u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu u Hrvatskom zavodu za knjižničarstvo te se u okviru redovitih poslova bavi knjižničnom statistikom za narodne knjižnice. Od 2015. do 2018. godine obavljala je poslove voditeljice projekta Primjena hrvatskih ISO normi (ISO 2789 i ISO 11620) za jedinstveno elektroničko prikupljanje, obradu/analizu i prikaz statističkih podataka o poslovanju svih vrsta knjižnica u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu na temelju kojeg je izrađen online Sustav jedinstvenog elektroničko prikupljanje statističkih podataka o poslovanju knjižnica (<http://hk.nsk.hr>). Od 2019. godine koordinatorica je Stalnog odbora za održavanje i razvoj Sustava jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica i članica uredništva Portala matične djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj u NSK. Objavljuje znanstvene i stručne radove te sudjeluje na domaćim i međunarodnim skupovima. Članica je Hrvatskoga knjižničarskog društva te predsjednica Sekcije za narodne knjižnice, kao i Komisije za narodne knjižnice.

Dr. sc. Aleksandra Pikić, knjižničarska je savjetnica te znanstvena suradnica zaposlena u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, Hrvatskom zavodu za knjižničarstvo na radnom mjestu knjižničarske savjetnice za visokoškolske i specijalne knjižnice na razini sveučilišne matične knjižnice. Doktorirala je na temu Kvaliteta knjižnične usluge u visokoškolskoj knjižnici iz korisničke perspektive. Objavljuje znanstvene i stručne radove te sudjeluje na domaćim i međunarodnim skupovima. Od kraja listopada 2015. članica je projektnog tima za projekt Primjena hrvatskih ISO standarda (ISO 2789 i ISO 11620) za jedinstveno elektroničko prikupljanje, obradu/analizu i prikaz statističkih podataka o poslovanju svih vrsta knjižnica u Nacionalnoj I sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Od 2019. godine članica je Stalnog odbora za održavanje i razvoj Sustava jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica i glavna urednica Portala matične djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj u NSK. Članica je Hrvatskog knjižničarskog društva te predsjednica Sekcije za upravljanje i tehnologiju, kao i Komisije za statistiku i pokazatelje uspješnosti u knjižnicama.

Literatura

- HRN ISO 2789:2014 Informacije i dokumentacija — Međunarodna knjižnična statistika (ISO 2789:2013)
- HRN ISO 11620:2014 Informacije i dokumentacija — Pokazatelji učinka knjižnice (ISO 11620:2014)
- IFLA – Manifest o knjižničnoj statistici. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 55, 1(2012). [citirano: 2019-11-05]. Dostupno na: <http://www.hkdrustvo.hr/vjesnik-bibliotekara-hrvatske/index.php/vbh/article/view/334/329>
- Library statistics for the twenty-first century world : proceedings of the conference held in Montreal on 18-19 August 2008 reporting on the global library statistics project / edited by Michael Heaney. Muenchen : K. G. Saur, 2009.
- Measuring Library Performance : Principles and Techniques / Peter Brophy, editor. London : Facet Publishing, 2006.
- Petr Balog, Kornelija. Prema kulturi vrednovanja u visokoškolskim knjižnicama. Osijek : Filozofski fakultet, 2010.
- Poll, R.; P. Boekhorst. Measuring quality : performance measurement in libraries. 2nd revised ed. Muenchen : K. G. Saur, 2007.

AUTORIZIRANI PREDMETNI PODACI KAO OTVORENI PODACI NACIONALNE I SVEUČILIŠNE KNJIŽNICE U ZAGREBU

AUTHORIZED SUBJECT DATA AS OPEN DATA FROM THE NATIONAL AND UNIVERSITY LIBRARY IN ZAGREB

Suzana Dimovski¹, Marina Zorić²

^{1,2} Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu,
Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb, Hrvatska

¹ sdimovski@nsk.hr; ² mzoric@nsk.hr

Sažetak

U ovome će se izlaganju govoriti o autoriziranim predmetnim odrednicama Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (NSK) i o njihovom objavljivanju kao otvorenim podacima na portalu *Predmetni sustav Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu* (<http://ps.nsk.hr>). Katalogizatori radnog procesa sadržajne obrade Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu izrađuju zapise za predmetne odrednice i dodatne predmetne odrednice te strukturirani sustav uputnica i odgovarajuće napomene unutar jedinstvene autorizirane baze podataka. Podaci se koriste za predmetno označivanje knjižnične građe s ciljem okupljanja sadržaja prema predmetu. Veća dostupnost predmetnih oznaka NSK u globalno povezanim digitalnom okruženju pridonijet će standardiziranosti bibliografskih podataka u široj knjižničnoj zajednici. Time se postiže bolja interoperabilnost, širenje i razmjena informacija. S tim u vezi, u srpnju 2019. godine pokrenut je portal *Predmetni sustav Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu* na adresi <http://ps.nsk.hr>, namijenjen knjižničarima koji se bave predmetnom obradom građe. To je komunikacijsko mjesto između NSK kao nositelja daljnje izgradnje predmetnog sustava i ostalih zainteresiranih knjižnica. Otvoreni pristup autoriziranim predmetnim podacima NSK u sklopu portala omogućen je preko mjesecnih, abecednih popisa novih i izmijenjenih predmetnih odrednica i dodatnih odrednica izrađenih u autoriziranoj bazi podataka Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. U sklopu portala nalazi se i dokument *Pravilnik i priručnik za predmetne odrednice* kao jedinstven dokument s uputama koje opisuju načela predmetnog označivanja i proceduru predmetne obrade. Portal osigurava transparentan pristup zapisima autoriziranih predmetnih podataka, intenzivira suradnju NSK s ostalim knjižnicama u Hrvatskoj i poboljšava integraciju knjižničnih sustava.

Abstract

This presentation is about the authorized subject headings of the National and University Library in Zagreb (NUL) and their publication as open data on the portal of the „*Subject System of the National and University Library in Zagreb*“ (<http://ps.nsk.hr>). The catalogers of the subject processing in the National and University Library create records for subject headings and additional subject headings, as well as a structured reference system and related notes within a single authorized database. The information is used to mark the subject headings of the library material in order to gather content by subject. The increased availability of NUL subject tags in a globally connected digital environment will contribute to the standardization of bibliographic data in the wider library community. This contributes to better interoperability, dissemination and exchange of information. In this regard, the portal „*Subject System of the National and University Library in Zagreb*“ was opened in July 2019 at <http://ps.nsk.hr>, intended for librarians dealing with subject processing. It is a communication point between NUL as the holder of the further construction of the subject system and other interested libraries. Open access to NUL's authorized subject data within the portal is provided through monthly, alphabetical lists of new and modified subjects and additional guidelines created in the authorized database of the National and University Library in Zagreb. The portal also contains the *Rule book and the Manual for Subject Headings* as a single document with instructions describing the principles of subject mapping and the procedure for subject processing. The portal provides transparent access to the subject headings, intensifies the cooperation of NUL with other libraries in Croatia and improves the integration of library systems.

Ključne riječi:

Autorizirane predmetne odrednice, interoperabilnost, otvoreni podaci, predmetni sustav NSK

Keywords:

Authorized subject headings, interoperability, open data, subject system of NUL

Biografija autora

Suzana Dimovski, prof., diplomirani je biolog te viša knjižničarka. Diplomirala je 1987. godine na Prirodno-matematičkom fakultetu Sveučilišta u Skopju. U Nacionalnoj i univerzitetskoj biblioteci „Sv. Kliment Ohridski“ u Skopju radi od 1989. do 1996. godine, a od 1996. radi na Odsjeku sadržajne obrade u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Sudjeluje u stručnom i edukativnom radu korisnika u integriranom knjižničnom sustavu *Aleph*. Od 2010. bavi se poslovima pripreme i

provedbe revizije predmetnog sustava NSK prema modelu LCSH, a koja obuhvaćaju rad na formatu MARC 21 za predmetne pregledne zapise. Od 2013. je ključni knjižničar za Modul katalogizacije integriranog knjižničnog sustava *Aleph*. Od 2014. radi kao redaktorica predmetnih odrednica za prirodne i primijenjene znanosti.

Marina Zorić, prof., diplomirala je 2001. godine biologiju, profesorski smjer, na Prirodoslovno matematičkom fakultetu (PMF) u Zagrebu. Godine 2004. diplomirala je bibliotekarstvo na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Radila je u uredništvu časopisa „Ekološki glasnik“ 2003. godine. Od 2004. godine radi u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu na Odsjeku sadržajne obrade.

Literatura

- Berners-Lee, T. Linked data. 2009. [citirano: 2019-12-14]. Dostupno na: <http://www.w3.org/DesignIssues/LinkedData.html>
- Dimovski, S.; K. Tuškan. Uloga normativne baze predmetnih odrednica u kontroli i razmjeni podataka u bibliografskom okruženju. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 61, 1(2018). Doi:10.30754/vbh.61.1.624
- Farago; F.; B. Bosančić; B. Badurina. Povezani podaci i knjižnice. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 56, 4(2013). [citirano: 2019-12-05]. Dostupno na: <https://www.hkdrustvo.hr/vjesnik-bibliotekara-hrvatske/index.php/vbh/article/view/138/133>.
- Pravilnik i priručnik za predmetne odrednice. [citirano: 2019-12-11]. Dostupno na: <http://ps.nsk.hr/wpcontent/uploads/2019/09/Pravilnik-i-priru%C4%8Dnik-za-predmetne-odrednice-srpanj-2019-v2.pdf>
- ps.nsk.hr – Predmetni sustav Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. [citirano: 2019-12-11]. Dostupno na: <http://ps.nsk.hr>

**Integrirani knjižnični sustav Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
te knjižnica iz sustava znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske**

tel. +385 1 6164 005 e-mail: iks@nsk.hr
<http://buki.nsk.hr> <http://iks.nsk.hr>
<http://katalog.nsk.hr> <http://skupni.nsk.hr>

**Integrirani knjižnični sustav Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
te knjižnica iz sustava znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske**

tel. +385 1 6164 005

<http://buki.nsk.hr>

<http://katalog.nsk.hr>

e-mail: iks@nsk.hr

<http://iks.nsk.hr>

<http://skupni.nsk.hr>

NACIONALNA I
SVEUČILIŠNA
KNJIŽNICA
U ZAGREBU